

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

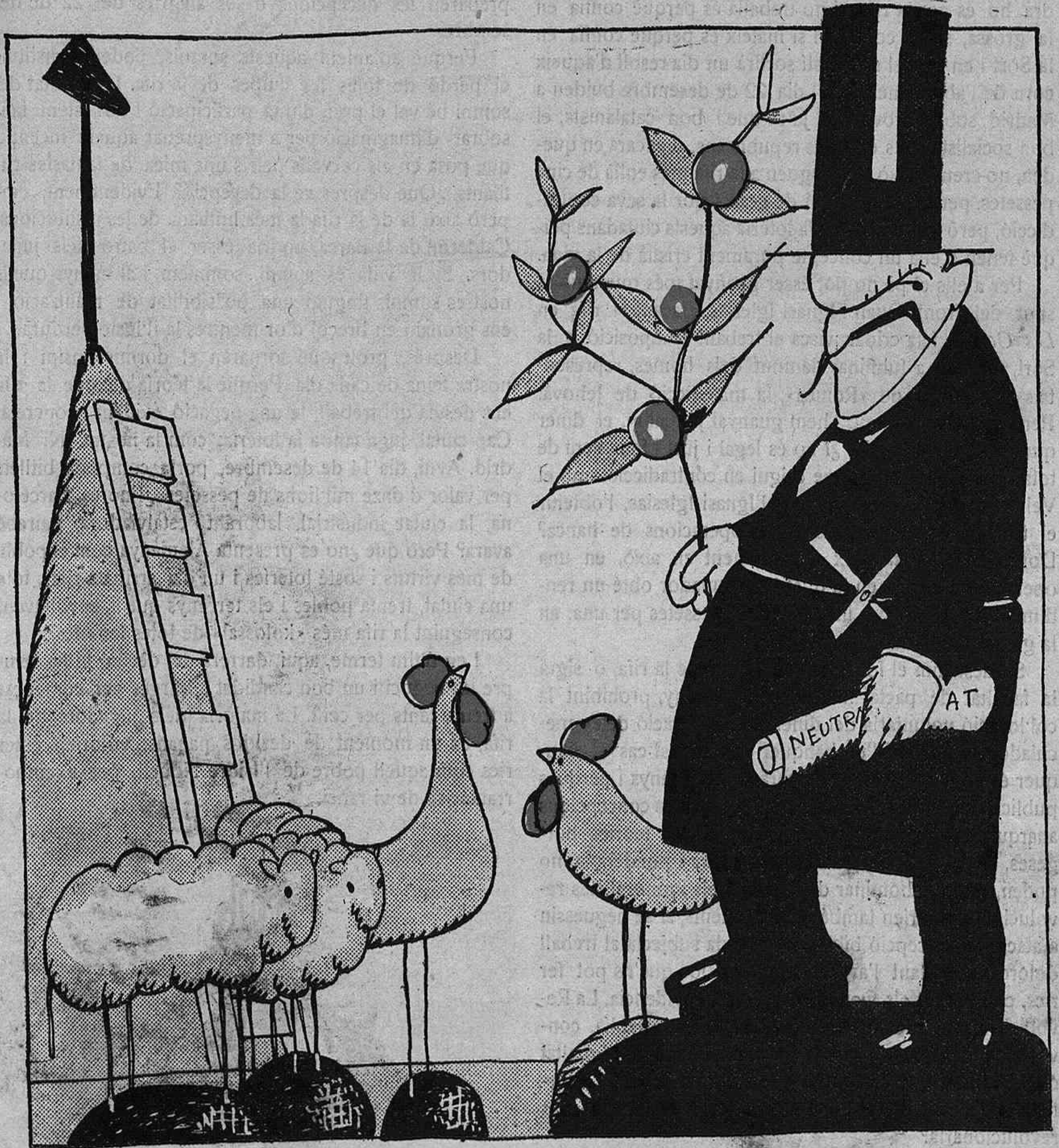
Núm. 1929 Anys XXXVII

BARCELONA 17 DE DESEMBRE DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims Atrassats: 20

ARTICLE DE TEMPORADA

Figuretes de pessebre

CRÒNICA

El dècim dels somnis

PERQUÈ els moralistes han denigrat la rifa, culpant-la de tots els pecats de la raça, fins d'aquells que són tradicionals i consanguinis? El ciutadà espanyol si és mandra ho és per la rifa, si no treballa és perquè confia en la grossa, si no confia en sí mateix és perquè confia en la Sòrt i en que el seu destí sortirà un dia resolt d'aqueix corn de l'abundància que'l dia 22 de desembre buiden a Madrid sobre províncies. Ja sé que'l bon catalanista, el bon socialista i fins els bons republicans, si encara en queden, no creuen això i no juguen a la rifa més enllà de cinc pessetes, per a que no sigui de gran valor la seva contradicció, però abominen de la loteria aquests ciutadans perquè tenen d'ella un concepte purament cristià de la vida.

Per a ells el pà no pot ésser guanyat més que amb la suor del front. Quan l'Ignasi Iglesias, atacant la rifa en *Les Garces*, feia cridar ¡visca el treball! en oposició a la Sòrt, tornava a fulminar damunt dels homes, representats pel públic de «Romea», la maledicció de Jehovà. Però ¿per ventura no l'hem guanyat ja patint, el diner que empleem a la rifa? ¿I no és legal i just i fonament de tota l'economia, sense que caigui en contradicció amb el Vell Testament i els drames de l'Ignasi Iglesias, l'obtenir el tant per cent possible en les operacions de banca? Doncs la rifa consisteix senzillament en això, en una operació de banca, en la qual l'especulador obté un rendiment de sis mil per un, de sis mil pessetes per una, en la grossa de Nadal.

Si destruïm el fonament econòmic de la rifa, o sigui la facultat de pactar lliurement un guany, prohibint la col·locació voluntària del diner, la cooperació dels especuladors i el dret d'un banquer—en aquest cas el banquer és el propi Estat—a operar amb guanys i pèrdues publicats previament, caurem en les senzilles concepcions anarquistes, negant tots els principis de les teories burgeses. Els moralistes, gent conservadora i ponderada, no poden, doncs, abominar de la rifa, i els immoralistes revolucionaris, serien també incoseqüents, si se neguessin a atacar la concepció bíblica de la vida subjecta al treball dolorós, acceptant l'arbitrarietat d'un joc que'ns pot fer rics, contrariant els manaments de la Providència. La Revolució prohibí les rifes, però en 1799 les restablí, convençuda de que no existia res més pròxim a l'igualtat que'ls bitllets que otorgaven a tots el mateix dret. La fortuna a l'alcanç de tot-hom. ¿Se vol una declaració més revolucionària?

I que la rifa esperona el desig d'enriquir-se, tenint

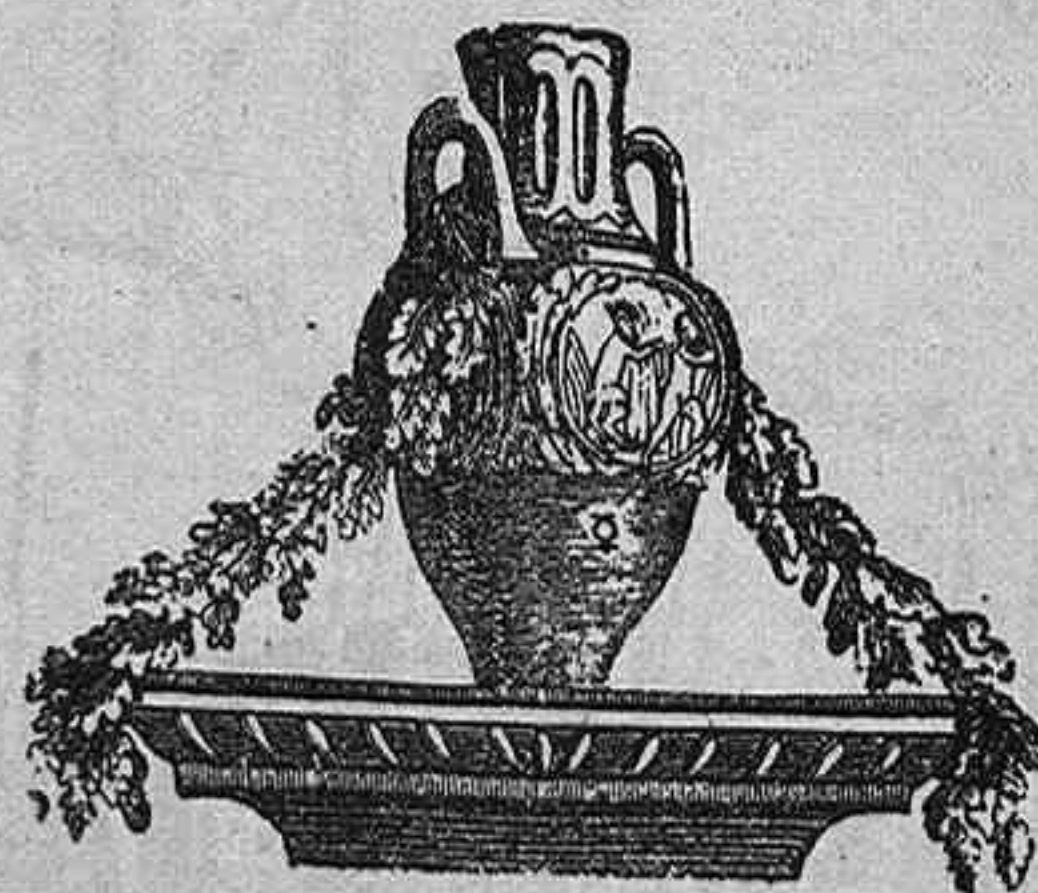
virtuts revolucionàries, ho prova que a Espanya, no l'establí cap primer ministre prevaricador, ni cap monarca inquisidor i absolut, sinó aquell rei Carles III que omplí Espanya de ponts i de canals, que expulsà els jesuïtes, que llençà pragmàtiques contra les vicioses costums i és encara per als esperits benemèrits el rei virtut i el rei exemple. Així també les Corts de Cádiz, aquelles Corts renovadores, convertiren la rifa en recurs financer de l'Estat. «Tots els espanyols són ditxosos»—proclamaren aquells legisladors. ¿No hauria estat contradictori que haguessin negat el dret d'arribar per la rifa a la ditxa i de fruit-la per avençat en els somnis crematístics que preparen les decepcions o les alegries del 22 de desembre?

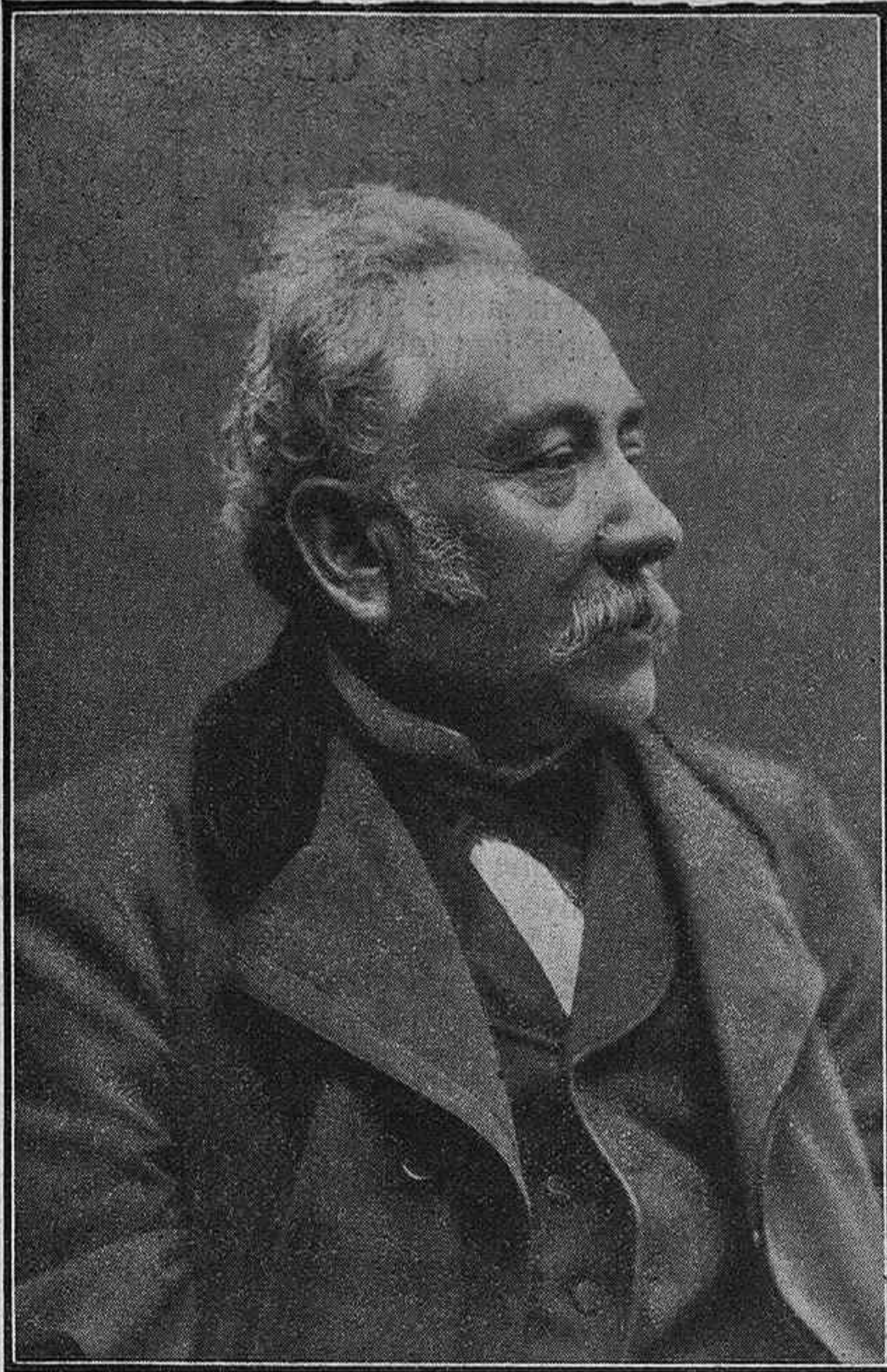
Perquè solament aquests somnis, poden constituir el perdó de totes les culpes de la rifa. La felicitat del somni bé val el preu d'una participació i no estem tant sobrats d'imaginació per a menyspreuar aqueix incentiu que posa en els cervells petris una mica de fantasies rutilants. ¿Que després vé la decepció? Evidentment, emperò això fa de la rifa la més humana de les institucions. Calderón de la Barca, podria ésser el patró dels jugadors. Si la vida és somni, somniem, i al menys que'ls nostres somnis tinguin una possibilitat de realització i ens gronxin en breçol d'or mentre la il·lusió perdura.

Després, prou que tornaran el dormir insípi i la nostra feina de cada dia. Perquè la teoria de que la rifa ens desvia del treball, té una negació evident i concreta. Cap ciutat, juga tant a la loteria, com la nostra. Ni Madrid. Avui, dia 14 de desembre, porta comprats bitllets per valor d'onze mil·lions de pessetes. ¿I no és Barcelona, la ciutat industrial, laborant i estalviadora, gairebé avara? Però que ¿no es presenta Alemanya com el poble de més virtuts i sosté loteries i un dia arribà a rifar, tota una ciutat, trenta pobles i els terrenys que'ls envoltaven, conseguint la rifa més «kolossal» de totes les rifes?

I en últim terme, aquí, darrera del dècim, hi ha sempre un negoci i un bon candidat a burgès per començar a treure tants per cent. La majoria dels jugadors de la rifa, en un moment de desitjos pagans, voldrien ésser rics com aquell pobre de l'Isidre Nonell, per a emboiratxar-se de vi ranci.

PARADOX

L'Albert Llanas

El dia 10 d'aquest mes morí en aquesta Barcelona que ell coneixia tant, l'escriptor popularíssim, mestre en l'ironia profunda i alada, que's digué Albert de Sicília Llanas, cavaller d'esperit, home de lletres, home de món, català de bona raça.

En Llanas ha mort als 75 anys. Va nèixer el dia 28 de desembre de 1840. La seva vida que ha alcançat, en plena intensitat de acció, dugues generacions literaries, fou la vida d'un gran treballador.

En molt distint ordre de variades activitats espirituals esmerçà la força i la gracia de son talent; amb preferència, però, conreuà la vida teatral, essent en moltes ocasions peritíssim empresari i sempre un bon autor dramàtic.

Les seves obres, coronadas per l'èxit, han viscut llarga vida en les preferencies del públic i àdhuc algunes, com aquella catalaníssima de *Don Gonzalo o l'orgull del gec* frueixen la juvenesa de l'immortalitat.

Com empresari, de molt talent, havia tingut molts teatres de Madrid i Barcelona, donant sempre a les seves temporades el caient d'un gran luxe plè de bon gust i de distinció. Deixà, en aquest sentit, un immillorable exemple.

A Barcelona havia tingut molt temps el «Principal» i aquella època va quedar com a model de bones temporades teatrals.

També havia tingut el «Círcol Barcelonès» i va ésser

aquella la més excel·lent temporada de sarçuela catalana que hem tingut.

La vida de teatre no tenia secrets per a ell. Bona mostra—i molt galana per cert—ne donà l'any 1901 des de les columnes de *La Veu* amb una tanda de deliciosos articles que's titulaven *Trenta anys de teatre*.

La seva obra teatral és molt vasta. Conreuà amb fortuna tots els genres; la revista, la sarçuela, el drama, el melodrama i fins el drama castellà de capa i espasa.

Com a periodista s'havia distingit també i la seva col·laboració havia estat sol·licitada per les grans empreses.

Ell havia fundat el cèlebre *Troç de paper*, un dels primers periòdics catalans.

Entre les moltes obres de diferents genres que havia donat a l'estampa havia tingut especial i justa celebritat *Pensaments en vers*, de la qual se n'han fet varies edicions.

Ella donà popularitat an en Llanas. El seu humor català i plè de bona filosofia, es feu famós i les seves sucullencies, els seus acudits, plens sempre, apart de la gracia amb que eren dits, d'un just i encoratjador sentit de la vida, eren repetits de boca en boca, en perpetuu homenatge a son enginy robust i fecondíssim.

Amic dels amics, espill de bons sentiments, ajudà sempre al qui li demanà ajuda, virtut que no sovinteja i que, generalment, no és corresposta. Fou generós i graciós i plè d'amor al pròxim.

Literat meritíssim i home excel·lent, l'Albert Llanas no ha deixat enemics i el poble de Barcelona l'ha plorat amb ver sentiment, acompanyant son cadavre al Cementiri en imposant manifestació de dol.

L'ànima del popular escriptor era plena de pietat i la seva ploma sabia totes les amagades virtuts que floreixen en el silenci i en l'amor.

D. E. P. l'inoblidable Llanas i rebi sa família—particularment el seu gendre el poeta Nogueras Oller—la expressió sinceríssima del nostre condol.

Del Jardí dels humoristes

PER A NO ÉSSER PERJUR

Amb la Rifa de Nadal, an en Nofre, li passa lo mateix que a la majoria dels espanyols. Cada any es gasta un dineral en apuntacions d'aquí i d'allà, i mai treu un cèntim.

Per això l'altre dia, la seva dona li va fer jurar que en el pròxim sorteig no hi jugaria res.

—Juro—va dir-li en Nofre, estenent amb solemnitat la mà dreta damunt del plat de mongetes—juro no jugar ni un cèntim en el vinent sorteig de Nadal...

Però entenent, pot-ser, que era sacrifici massa gros per a ell, afegí després de uns segons de vacil·lació:

—A menos que algú m'ofereixi insistentment alguna apuntació, perquè aleshores sí que seria despreciar una sort que t'ofereixen.

Fa pocs dies en Nofre va haver d'anar, per assump-

ELS DARRERS MOIS DEL GRAN HUMORISTA

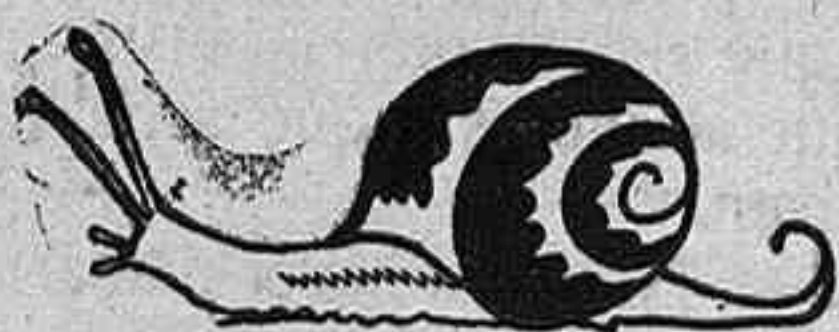
—Passi-ho bé, senyor Llanas!

tes del despatx, a veure un ric comerciant del carrer de Girona. El caixer, conegut séu, estava parlant, d'un bitllet, un 18640 que feien per a repartir entre la clientela.

Però, an en Jofre, ningú li deia res. Ell, per la seva part es recordava del jurament i no gosà obrir la boca, ell no era perjur; mes, de prompte, sa cara s'alegrà com si hagués trobat una solució al séu conflicte. I dirigint-se al caixer, li digué amb veu exaltada:

—Home, senyor Quimet, faci'm el favor de preguntar-me amb insistència, si vui posar-hi deù rals en aquest número...

EL CAVALLER DE LA TRISTA FIGURA

La cabra del senyor Josep

El senyor Josep, conegut fuster de la barriada de Sans, s'havia passat la joventut fent tot lo contrari del sant Patriarca; no era cast, no era humil, no era prudent en el menjar i encara menys en la beguda, en fi, que quasi, quasi hauria estat un perdut sinó fós que era un tranquil.

Ai! Vingueren les velleses i la còrpora començà a dir que no. Un dia era el ventrell qui s'exclamava, un altre el poagre que se li hostatjava en el dit gros del peu esquer, i pampalines als ulls i tremolins a les mans. An aquelles mans!

Perque m'he descuidat de dir que si el senyor Josep tenia molts defectes, tenia una gracia que'ls matava tots, i aquesta gracia era tenir bones mans. Per al séu ofici no n'hi havien de semblants; semblava que la fusta hi trobés un plaer en ésser ribotejada, serrada, pulida i barnçada per les mans del senyor Josep, ara suaus, ara aspres, fortes de femella i àdhuc pessigolleres sobre la carn vegetal que venen a ésser els taulons.

* *

Digressió. Això de la carn vegetal no és cap broma. Si no fós que no és ben humida, els cucs testimonis, no sé pot menjar, més que amb paciència i la diferencia que trobaríem entre la carn de porc i la cansalada de pi. Si la una té llard, l'altra té reina. Qüestió d'acostumar-hi el paladar, les dents i les barres.

* *

Seguim l'història del senyor Josep, que ja som a la cabra.

Doncs, a pesar de les seves aptituds, la feina va anar minvant per la senzilla raó de que ell complia malament. Uns dies per malaltia, els altres per mandra, o ho deixava tot als fadrins i als aprenents o lo que és pitjor, ho deixava per a demà.

El ventrell l'atormentava més de dia en dia, a les nits semblava tenir un voltor que'l rosegava entremig de la carcanada (sempre he cregut que Prometeus devia haver begut molt) i a l'endemà, aixafat, no era persona per a res.

Anà a veure al metge i aquest li recomanà un règim de vida que podia sintetitzar-se en: llet, molta llet, llet i prou. Aleshores el senyor Josep comprà una cabra. Com que la feina, com ja s'ha dit anteriorment, era poca, ell mateix la portava a pasturar. La bestia menjava, menjava, i quan el nostre fuster tenia una miqueta de mal-decor, sentia un rau-rau, o se li passejava la rateta, s'acostava a la Blanca—la cabra es deia Blanca i era roja—i munyint-la allí mateix, got de llet que te crió.

Però, lo que és la vida, amb aquest règim, amb el viure fòra tot el dia, amb tanta higiene, les seves mans tornaren a lo que havien estat, el ventrell callà a les nits i el poagre es retirà al cau obscur d'on en mala hora havia eixit.

I tornà la feina, molta més feina que mai, i el senyor Josep no tenia temps per treure la cabreta a pasturar i des de l'estable a la botiga corrien uns meeeee... que feia fredat.

El senyor Josep rumià tota una nit i trobà el truc. Comprà unes ulleres verdes, les posà a la cabra i l'engegà a l'obrador. La cabra comença a menjar encenalls com si fossin herba.

«Todo es según el color
del cristal con que se mira.»

Si una viga de pi és com cansalada, segons hem convingut, perquè els encenalls no han d'ésser herba?

Tot anava bé, menys la llet que s'espessia, s'espessia...

Un dia el senyor Josep munyí la cabra i dels mugrons d'aquesta li va rajar aigua-cuit.

—No estic per rifes!—murmura despreciatiu l'home escèptic, seguint el seu camí.

Però a l'home escèptic li passa una cosa estranya: s'il·lusiona; el primer cop des de fa molts anys,—des de'l tractat de París pot-ser—i ell que és tant pràctic i tant prosaic, i que no té res de poeta, pensa involuntariament en coses que de moment no arriba a comprendre. Li sembla que tot és rialler... es fixa en el cel, un cel blau puríssim, un cel de Catalunya, rialler; unes dones en qui pot-ser ell mai s'havia fixat, rialleres, amb uns vestits y uns berrets de mil colors, enlluernadors—uns colors verds, de verd de lloro d'Amèrica, uns colors blaus de vulgar blau de passar bugada;—totes elles rialleres i els colors dels vestits... per què no dir-ho? també li semblaven riallers i fins poètics, una poesia que ell, home pràctic, no havia pas sentit fins aleshores; va fixar-se en una casa, de l'any de l'Exposició, qual fatxada era pintada de nou, un color groguenc, estantís, les persianes verdes, i els barrots de les baranes dels balcons, negres, un negre sever,—un negre-negre.—El sol hi donava de plè, i pot-ser era efecte de llum, però també trobava la casa riallera. Tot era rialler... fins una *Tatersal* que passava calmosa, i àdhuc el cotxer que menava els cavalls, amb aquella parla tant pintoresca. Aquell dia era un dia especial per a ell; fruïa de una sensació mai sentida: se sentia alegre, optimista volia fer quelcom, quelcom que no hagués fet mai, i ho provà.

La venedora ambulante, continuava: *Sale hoy! el veinte mil setecientos cuarenta y nueve! El último que me queda para hoy! sale hoy!.. Es el gordo, señorito.*

L'home escèptic, devingut il·lusori, fa un va-i-tot; se

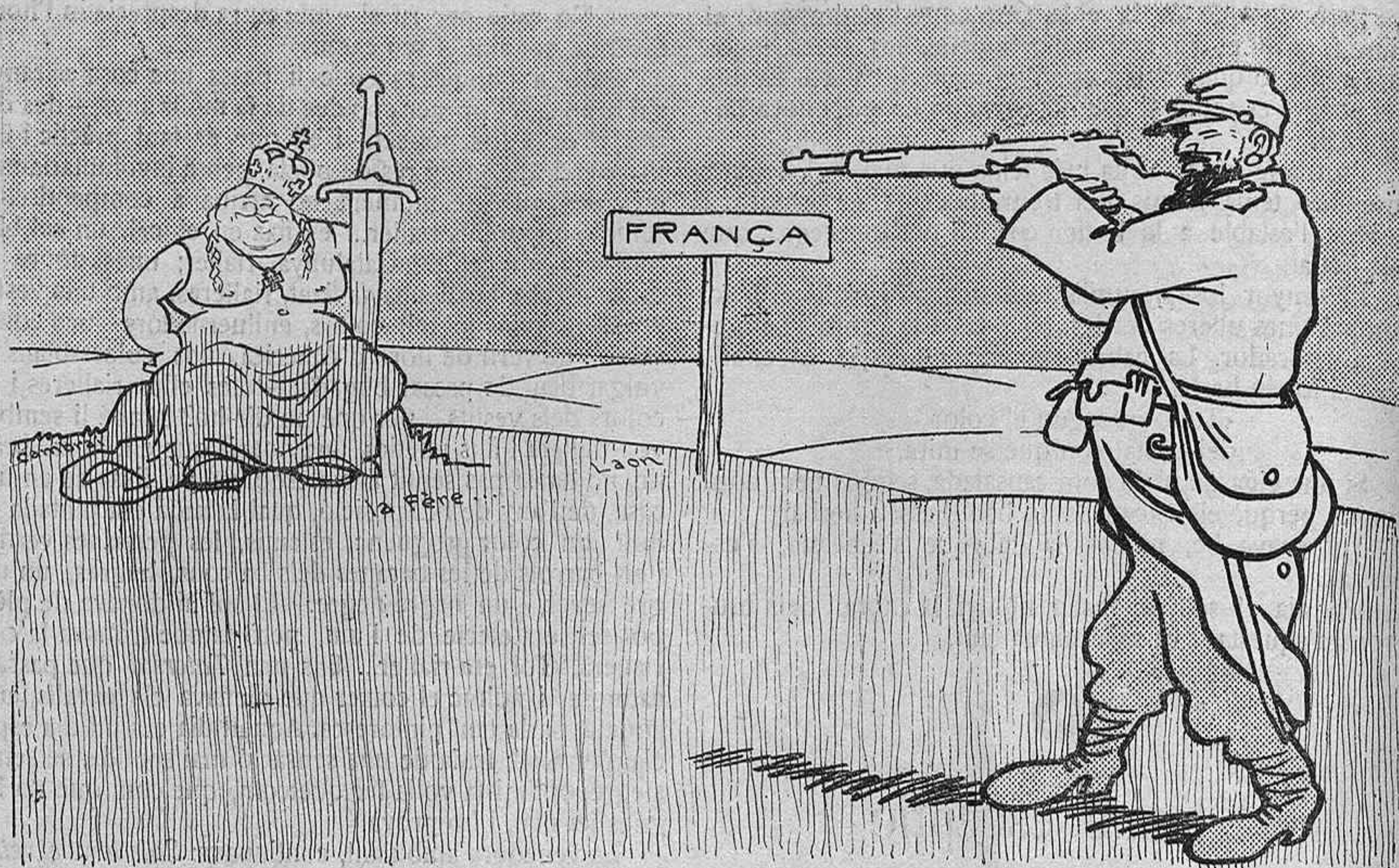
L'home escèptic

—Sale hoy! el veinte mil setecientos cuarenta y nueve!
El último que me queda para hoy! sale hoy!.. Es el gordo,
señorito.

LO DE SEMPRE

—Al menos ens tornessin els quartos.
—Tens raó, noia. Al menos ens els tornessin que tornariem a jugar i a perdre.

DE LA LOTERÍA INTERNACIONAL

Una apuntació que treurà la grossa.

resòl, torna endarrera, i emocionat, per la falta de costum, compra un dècim a la gràcil venedora, també riallera!

Ell té un capritxo: no es mira tan sols el dècim; no vol mirar-lo fins al vespre, que tindrà la llista. La seva alegria serà més gran, si treu... però encara que no vol, el fantàstic número se li queda gravat a la memòria: el vint mil setcents quaranta nou. El bon home se'n va, content i satisfet d'ell mateix, a agafar el tramvia per a anar a casa seva; arriba i troba que te més gana, la seva muller n'està contenta i riu, i ell—cosa estranya—li fa unes caricies i també riu.

Han passat unes hores. L'home il·lusori, ha pensat, ha somniat, ha fet càlculs, s'ha fet moltes il·lusions a qual més extravagant, ha pensat fins en actuar en la política i ha deixat de saludar a alguns amics, tot baix la base de aquell bitllet misteriós que guarda religiosament en el fons de la seva cartera.

Està content de tot, inclús dels carrers de Sant Gervasi on viu, abans tant fastigosos, polsosos en dia de sol i fangosos en dia de pluja, amb els ornaments tan vistosos del clàssic pilot d'escombraries cada quatre o cinc metres, i ara els troba incomparables; no's fixa en el paviment i en les aceres, mira les cases que mai havia mirat ell tan preocupat, i les troba poètiques amb el seu jardinet al davant algunes i el que's figura al darrera les altres, tots flairosos i encantadors amb la seva brotada de primavera i les primeres flors... i recorda que en el diari havia vist unes lletres grosses, insistents i molestoses, que ell no havia llegit mai per por d'adormir-se, i que deien: «La Ciutat jardí.» I ell es pregunta intrigat: Perquè no ve tothom a viure a Sant Gervasi?...

Arriba el vespre. Li porten el diari; el llegeix i deixa per l'últim el mirar la llista de la *Loteria*, no vol precipitar-se i prova de convence's de que no treurà, per a després poguer dir: La veritat, jo no m'ho pensava pas!... Acaba de llegir el diari, l'ha llegit tot, la primera vegada pot-ser, i ja no li queda més remei que posar-se la llista al davant i treure's el dècim de la cartera. La seva dona que no està acostumada a veure-li fer aquestes maniobres, se'l mira amb uns ulls...

Ell desplega el dècim i reb una sotragada forta, la desil·lusió, el desengany primer. No cridava la venedora el *veinte mil setecientos cuarenta y nueve?* i doncs? per què té ell als dits un quatre mil, i aquest era l'últim que li quedava a la venedora segons deia, ell ho recordava bé prou; i aquest era la seva il·lusió, el número màgic que l'havia fascinat; i perquè li ha dat el quatre mil? Així cridava el vint mil, com hauria pogut dir *palillos finos para la dentadura*.

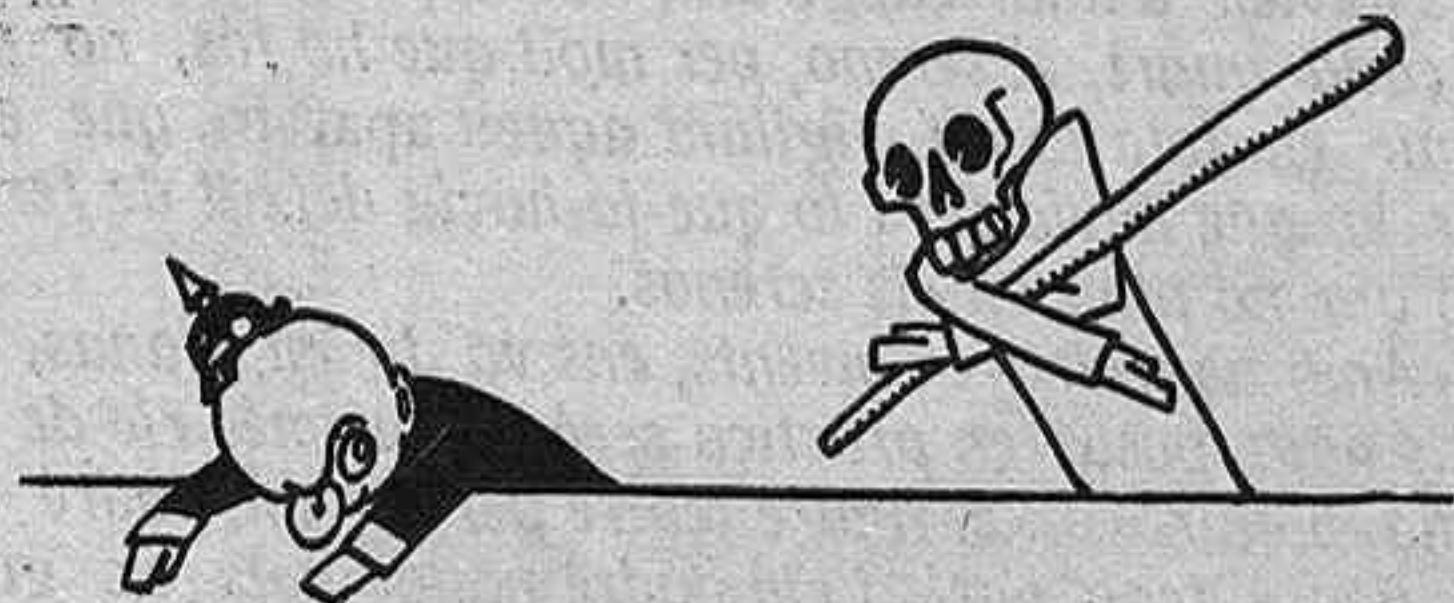
Malhumorat cerca a les llistes el quatre mil; pot-ser és aquest el que ha tret. Però cà! el número més pròxim és un vuitanta nou i ell té un vintisis. Quina rabia! Tantes il·lusions com s'havia fet; tot per terra. Tindrà de seguir igual la seva vida monòtona i uniforme, de casa al despatx i del despatx a casa, encara es llevarà a dos quarts de nou per a ésser al despatx a les nou, per a tancar-se en aquella gavia, aquell colomar,—com diu ell—en el fons del magatzem, sense ventilació, sense respirar aquell aire fresc i pur, que li havia semblat als carrers de Sant Gervasi, la Ciutat jardí...—maleit siga!—escrivint tot el sant dia amb la bombeta de electricitat encesa, allí a escursar-se la vista que prou que ho notava, i a aguantar les brometes insulses dels companys, tan vulgars, que

parlen d'un *fenòmeno* i de *coupletistas* que ell no coneix... Ah! i no podrà actuar en la política ell que ja es veia tutejant an en Cambó i als lleons del Congrés!!!

Tindria gràcia que hagués tret el vint mil! Veiam? Tampoc. Consolem-nos, perquè encara que no l'haguessin enganyat tampoc hauria tret... La dona segueix mirant-lo estranyada...

El rialler home il·lusori,—flor d'un dia—deixa pas a l'home escèptic. Està vist, la felicitat no li té de venir per aquest cantó; cada home neix amb la seva estrella, i en la seva, l'home il·lusori, devingut novament escèptic, no hi ha vist pas mai escrit ni un vint mil, ni un quatre mil, ni cap cosa que s'hi assembli.

J. APARICIO

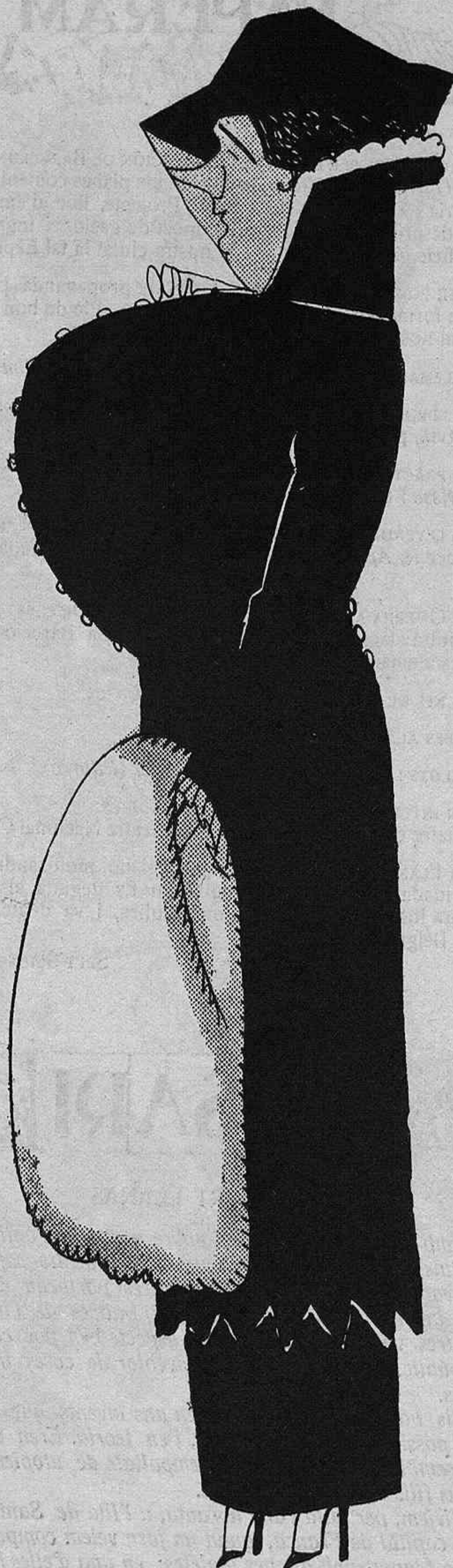
Muts...

En Corominas, calla; *El Poble Català*, calla. Això si no surten avui responent a la nostra carta, perquè aquests senyors amb tot i que ells poden escriure una vegada al dia i nosaltres a la setmana, esperen a contestar-nos el dijous, passats vuit dies, quan suposen que L'ESQUELLA ja és en màquina.

Però fa malament en callar don Pere Corominas, perquè si en boca tancada no hi entra ni mosca ni alada, qui calla otorga, i si ell va menjar la carn que rosegui els ossos. Volem dir que en Corominas no pot fer el silenci a la carta de els ex redactors de *El Poble*, que li pregaven la rectificació d'una calumnia, ni donar la callada per resposta a la carta de l'Antoni López. Ademés de que ficat entre dues cartes semblarà un *sandwich*; ell deu desmentir als qui l'acusen—jan ell, un filòsof auster!—de calumniador, d'injuriador, d'avar, d'egoista que rebaixa els seus agens per a pujar-se'l propi, de tranquil no pagador de lletres dels seus col·laboradors, etc., perquè Déu va dir, senyor Corominas, «per les seves obres els coneixeràs» i no per les seves filosofies.

Es clar que vostè pot dir que en tot allò, no té art, ni part, que són coses dels nois que fan el diari, però vostè ja sab que qui amb criatures se fa, concagat ne surt.

I vostè, senyor Corominas, després d'aquestes coses, té una absoluta necessitat de presentar-se una mica pulcre davant de la gent.

FIGURES DEL «LICEO»

Elsa Racanelli, interpretadora de *Ellsabet* en «Tanhauser».

LO QUE DEBE SER LA FUTURA EXPOSICIÓN DE BARCELONA, per *Josep Garreta*.—Un follet de unes trenta planes contenint una Memoria de l'esmentat autor sobre Projecte, lloc d'emplaçament, descripció d'edificis, pressupost de gastos i ingressos, i beneficis que pot reportar a la nostra ciutat la tal Exposició.

QUÈ PORTARÀ LA GUERRA?—Follet de propaganda pacifista, que forma part de la «Biblioteca Nova». Plè de bon sentit, però, al nostre entendre, tasca inútil.

«ALEMANIA POR ENCIMA DE TODO», per *E. Durkheim*.

LOS PROCEDIMIENTOS DE GUERRA DE LOS AUSTRO-HÚNGAROS EN SERBIA, per *R. A. Reiss*.

LA PRÁCTICA Y LA DOCTRINA ALEMANAS DE LA GUERRA, per *E. Lavisse* i *Ch. Audler*.

LA LEYENDA DE LA GUERRA DE FRANCO-TIRADORES EN BÉLGICA, per *R. Apalateguí*.—Quatre follets de propaganda al·liadòfila.

LA GUERRA ALEMANA Y EL CATOLICISMO.—Defensa alemanya contra atacs francesos. Un llibre editat a Barcelona per catòlics alemanys.

LA NIT DE NUVIS, d'en *Joan Molas* i *Casas*.

SEBES AL CAP, d'en *Joaquim Roig*.

PALOTS I GANXOS, d'en *Frederic Soler* (*Pitarra*).

UN INTERIOR, d'en *Manel Folch* i *Torres*.

Quatre comedies publicades pel «Teatre Nacional Català».

EN FLANDES.—Marxa militar per a piano, molt sandunguera i cridada a fer-se popular molt aviat. Es deguda als compositors *Josep M.ª Siscar* i *Antoni Llubes*, i va dedicada al rei de Bèlgica.

SEPT SCIENCIES

D'EN ALBERT LLANAS

Amb motiu de la mort del pobre nostre bon amic *Llanas*, uns parlaràn d'ell com un dels comediògrafs més observadors de la nostra terra; altres parlaràn del seu gran ingeni; altres de l'empresari, i altres de l'home; i nosaltres volem parlar d'un seu aspecte ben poc conegut del públic: d'en *Albert Llanas*, inventor de coses irrealitzables.

Els invents d'en *Llanas* eren uns invents que només eren possibles explicats per ell, i en teoria. Eren invents que, semblant senzills, estaven empaltats de utopies, com a bons fills d'un home d'ingeni.

Vivíem, per allà l'any noranta, a l'Illa de Sant Lluís de la capital de França, quan un jorn veíem comparèixer l'amic *Llanas* amb dugues maletes: en una d'elles hi portava una mudada, en l'altra els invents que volia donar a conèixer.

Aquests invents, o diguem-ne projectes, eren tres, com les filles de *Elena*. El pañuelo del soldado (com deia ell), una màquina quasi filosòfica de comptar les hores de billar i un rellotge mecànic i metòdic per no deixar dormir els serenos.

Desseguida ens va explicar com anaven, i desseguida ens va venir a dir que, com havia passat a Colón i com havia passat an en *Peral*, no l'havien escoltat a casa, i els portava a l'estranger, on se fa més cabal de l'ingeni. El mocador, per medi d'uns traus combinats, era, més que un mocador, una comedia de magia. Servia d'aixugamans, de camilla, de penjarrobes, de petaca, de galleda, de got, de coixí, servia de tot menys de mocador. La màquina de marcar el billar havia d'ésser un canó de vidre, on la sorra havia d'anar marcant com un baròmetre del jòc, i l'eina de desvetllar serenos eren dos rellotges de sorra finíssima, que s'havien d'anar capgirant, i com que això s'havia de fer cada quart, el sereno, per molt que ho fós, no podia dormir en tota la nit, vigilant aquell aparato, que explicava lo que havia fet i lo que ja havia deixat de fer, que és lo que no plau an els serenos.

«Amb aquests tres invents, ens va dir en *Llanas*, aixís que'ls hagi posat en pràctica seré l'home més ric de Barcelona. Tindrè cotxe, tindrè teatre per mi sol, podrè criar llop, podrè tenir park i em podrè pagar tots els gustos. Ara lo que manca és fer-los construir, i un cop vagin me'ls aniré a vendre, si és que hi han prous diners per comprar-los.» I dit i fet, d'aquell jorn endavant a córrer els invents i a fer provatures.

Em recordo que no sé com, ni qui va ésser, que ens hi va acompanyar, varem anar al fons d'un passatge negre com una gola de llop i humit lo mateix que un soterrani, on hi havia un «centre d'invents» que acollien als inventors i feien societats per accions, per explotar les grans pensades. El tal centre era en un entressol, on se tocava de cap al sostre, i era tan plè de maletes, de farcells i de baguls, que semblava que'ls habitants estaven a punt de fugir. Mai he vist un pis com aquell que fés més flaira de sucesos. Per les parets projectes de màquines que semblaven la guillotina, an els recons rotllos de papers bruts, a damunt d'una taula d'un verd sospitós rodes de rellotge espatllat; cilindres de nikel, termòmetres vells i arreu uns grans ventiladors, que sortosament no anaven, perquè allò més que ventiladors semblaven molins de vent, i aeroplans que havien caigut, i que'ls tenien allí per assecat-se, i tot plegat era tan estret, tan estrany, tant sense harmonia, que semblava un quadro cubista que s'hagués volcat lo mateix que un carro.

L'amo o els amos, o la junta o lo que fossin, quatre senyors vestits d'aquell tò que surten en els drames policíacs, va fer explicar els invents an en *Llanas*, i nosaltres varem fer d'interprets d'unes coses que no entenem, i varem volguer arrencar un preu de compra an aquells senyors de color d'esca.

Els senyors no's varen comprometre. «Que'ls projectes es realitzessin, i que un cop realitzats hi tornessim, que ells ja trobarien capital per explotar la són dels serenos, per comptar les hores de billar i per fer adoptar als soldats aquell pañuelo».

A nosaltres tot allò ens van semblar excuses i res més, però en *Llanas*, amb aquell cor de criatura gran que tenia, va sortir content com un infant, i vinguen obrers i mans a l'obra.

Els vidriers i els llaners que van arribar a passar per casa, no tenim prou paper per comptar-los. Aquells rellotges de sorra, o vessaven massa o s'embossaven. El

EL GRAN PICH

—I em diuen accidental!

rellotge de billar, que havia d'ésser per vuit hores, va resultar un tubo de vidre que arribava del sostre a la taula, i només marcava un quart i mig. La pràctica, com passa sovint, va tirar a terra, d'una ensorrada, aquells somnis de teories, i allí al menjador, en lloc dels jardins, del llop i del cotxe a la porta, no vèiem més que grans d'arena que anaven baixant per aquell tubo, comptant-nos sempre i a tots els moments lo curta i monòtona que és la vida.

Un jorn aquell tubo es va trencar, i va quedar un pilotet de sorra damunt de les estoballes.

I aquell pilotet fou la fossa que enterrava les il·lusions d'aquell optimista que's deia Llanas.

XARAU

LICEO.—*Falstaff*, la millor obra d'en Verdi, no representada fa anys a Barcelona, era esperada amb gran interès pels nostres dilettanti. Que fós ademés en Blanchart protagonista, feia créixer aquest interès, aixís és que no es estrany que el dia de la primera, estigués la platea del Liceo com en les grans solemnitats.

Efectivament, *Falstaff* va triomfar, la seva musica alegre va imposar-se tot seguit al auditori, en Blanchart va demostrar que amb tot i trobar-se ja al cap-vespre de les seves facultats, és actor i cantant únic i les senyorettes Farri Lucci, Frau, molt justes; al tenor Nadal millor l'hem vist en altres obres.

L'orquestra, els chors, mancats d'ensajos i això en una obra de la complicació de *Falstaff* és sempre pecat capital.

Per debut d'en Palet l'empresa va volguer donar-nos *Gli Ugonotti*, obra en la que nostre tenor s'havia ja distingit altres temporades.

Va transcorre tota la representació amb certa grisor, però en el duo del darrer acte varen quedar demostrades una vegada més les prodigioses facultats d'en Palet, que està com sempre de veu.

Els demés al costat d'en Palet quedaren un xic apagats, encara que no vol pas dir això que ho fessin malament.

I esperant *Tanhausser*, *La Dolores* i *Tassarba*, ens despedim.

NANU

Fantasmas.—Té el senyor Linares Rivas molta traça per a passar *contrabando* literari. No us'en heu adonat, que ja és a l'altre costat, amb l'èxit a la butxaca. És la seva un habilíssima manera de *amagar l'ou* al públic. El procediment té ademés l'aventatge de la simpatia. Tenen aquests homes llestos que saben burlar les vigilancies desvetllades, la simpatia de la gent. Entre'l contrabandista i el burot la gent triarà sempre al primer. Recentment Barcelona n'ha donat un sorollós exemple.

Literariament, aquest és també, en certa manera, el cas de l'autor de *La Garra*, i de *Fantasmas*. No diem ja del senyor Linares Rivas perquè aquest és també autor de *La Raza* i de *Camino adelante* que res tenen que veure amb tot això.

Des d'aquesta caseta nostra, oberta sobre el camí de la escena, farem ara nosaltres el paper de burot? Mai de la vida! Abaix els consums! Per altra part, ja queda dit que ens tocaria la de perdre.

Però sí que podem dir al senyor Linares Rivas, ara que ja està a l'altra banda, que ens hem adonat del contrabando. Que li admirem la traça amb que sab enlluernar els ulls de xai de molts, però que per ara, afortunadament, nosaltres encara sabem distingir.

Sembla que el senyor Linares adopta, per a escriure co-

medies, el mateix procediment que els metges per a exercir sa carrera: la recepta. Aixís, després de *La Garra*, *Fantasmas*. No és la nostra obligació fer-li veure el perill d'aquest camí. Però és tant simpàtic que, malgrat nostre momentani ofici de burot, avisem al vianant, pot-ser contrabandista, que aquest procediment pot perdre'l en la xarxa dels nombrosos camins.

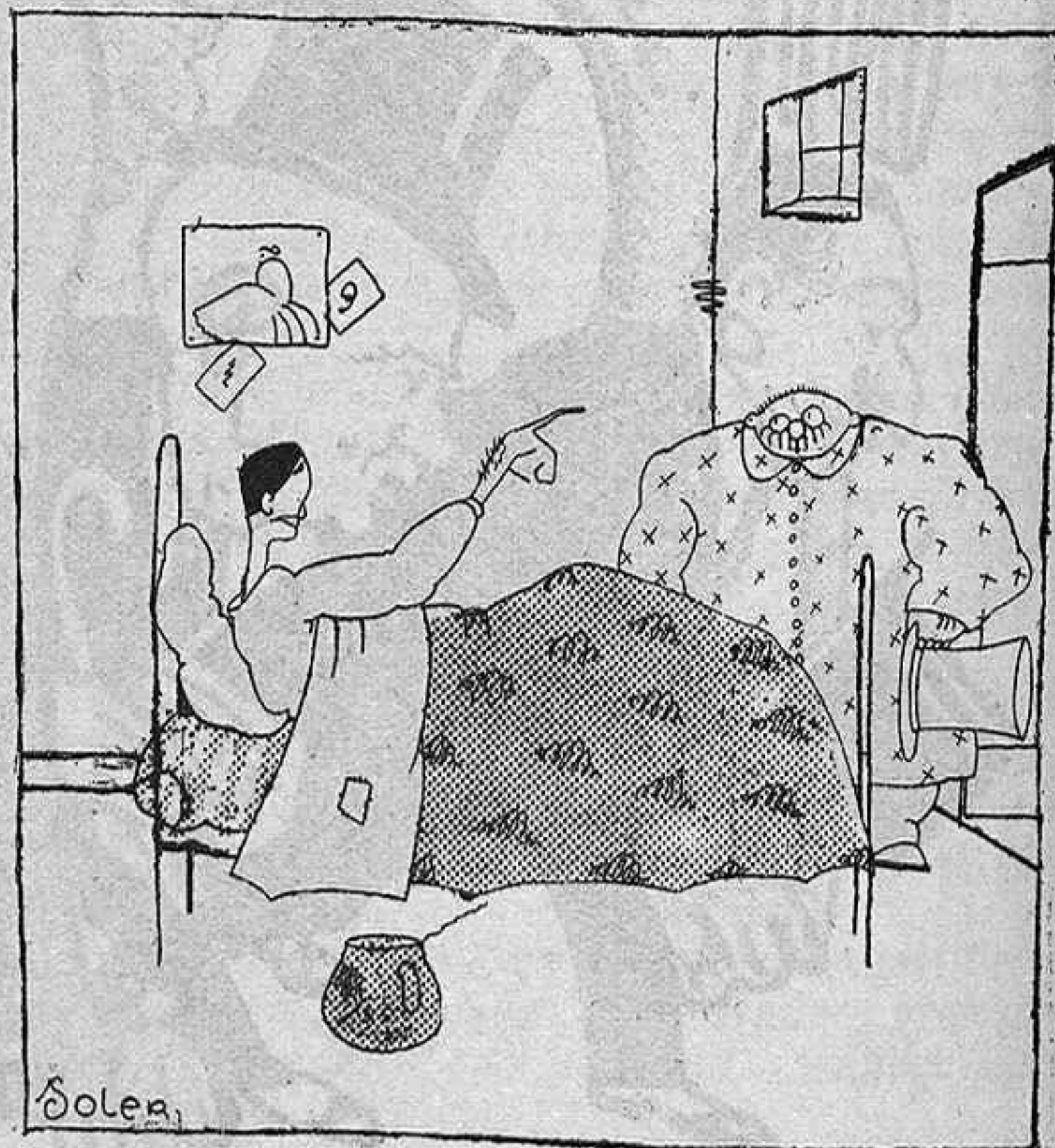
Vol predicar el senyor Linares Rivas des de l'escena (cosa molt lloable) les seves particulars opinions contrapocades a les oficials de la seva senaduria conservadora (cosa molt lloable, també) i la llàstima és que pensant com si no fós senador, argumenta com senador. I aquesta capciositat inflada i enlluernadora, és la que fereix de mort la seva darrera obra que, escènica, té molt interès.

El protagonista de *Fantasmas* creu que si la dona fuig, l'home no deu venjar-se perquè sobre d'ell no cau ni una ombra de la falta d'ella i que l'home que corre darrera la dona que'l deixa, cau en ridícol. No creu amb prejudicis i abomina d'aquests *fantasmas* del dir de la gent, de la opinió agena, etc.

Efectivament: li fuig la dona. Ell no's venja... però ens fa saber, en una magistral escena, que no eren casats. Ah! ja! El cas hauria sigut precisament bonic de discutir dins del matrimoni ¿no'ls hi sembla? No és casat; però ha viscut quinze anys amb aquella dona, dient a tothom que era la seva muller llegal. No era un home que despreciava els prejudicis i el dir de la gent? ¿En què quedem? Pot-ser ara plantarà cara a la societat i confessarà la veritat? No, cal Ara dirà que és viudo. Decididament, un altre que predica lo que no creu. Heu's-aquí morta tota la virtualitat social que hauria pogut tenir la darrera obra del senyor Linares Rivas.

Molt mal burot s'hauria d'ésser per a no descobrir aquest contrabando sota la indiscutible habilitat amb que l'autor l'escamoteja a la vista del públic. Té *Fantasmas*, escenes d'un gran interès i d'una gran bellesa; personatges que semblen arrencats amb tota sa humana palpitació, de la mateixa vida; en molts moments és bella i viva i plena de gracia, la correcció del diàleg però, per culpa de la falsetat fonamental de sa condició humana, aquesta obra de l'autor de *El Abolengo* és de les més inferiors que ha escrit la seva ploma carregada de llores.

Molt ben presentada l'obra, fou excel·lentment interpreta-

LA VISITA

—Li prometo que per Nadal menjarà gall.
—Sí? Doncs ja me'l pot començar a enviar, perquè si l'hagués de comprar jo no'n tastaria.

da per la companyia Plana-Llano, distingint-se molt aquests dos artistes i el senyor Hernández en son difícil paper que està completament en fals durant tota l'obra.

Otello.--Nostre gran actor l'Enric Borrás ens ha ofert la seva interpretació personal de l'*Otello*, l'heroi desventurat que humanitzà Shakespeare per a l'eternitat.

¿Com interpreta en Borrás la grandiosa figura, l'implacable tragedia?

Una vegada més, abominem de les comparacions. En aquest cas serien además desproporcionades, ja que sols podríem comparar-lo amb actors de *tournee* que quan han representat l'*Otello* a Barcelona l'havien ja representat moltes vegades en sa llarga carrera artística. I és indiscutible que l'actor va ell mateix modificant, per a millorar-lo, son treball a mida que's va veient en el paper que viu. Tota aquesta enorme labor li manca an en Borrás que dissapte interpretà *Otello* per primera vegada. Cal no perdre això de vista per a judicar son treball artístic. Amb els ulls fits an això, declarem que, segons nostre parer humilíssim, l'interpretació de *Otello* per en Borrás és excel·lent i serà, amb el temps, definitiva.

En tres grans moments psicològics podem suposar dividida la tragedia d'*Otello*. Abans, en, i després de la gelosia. Amor, gelos, desesperació. Tot aquest procés, humaníssim i etern, viscut en tres hores; heu's-aquí la tasca del actor en la tragedia shakespeariana. En Borrás els encarnà tots tres amb humana veritat. La confiança, radicada en bonesa i en seguretat, dels primers actes, on l'ànima noble d'*Otello* viu en la felicitat, adquireix en sa interpretació un relleu extraordinari.

Després s'entenebreix l'ànima d'*Otello*, malferida per la perversa sutilitat de Yago i la tragedia s'inicia. Aleshores en Borrás tingué acerts indiscutibles plens de sobrietat. Contra sí mateix lluita el noble aimador—aquesta fou la fassa més interessant de sa interpretació—fins que creu tenir una prova. Aquesta lluita dolorosa la visqué en Borrás amb noblesa humana.

En el darrer acte, magnífic en la sobria explosió de son crim i en la desesperació de son error. Feu una mort personal, no copiada de ningú, d'una terrible i esgarrifosa i *ben viscuda* veritat.

Vestí en Borrás el personatge amb riquesa i bon gust.

Caterina Bárcena encarnà la Desdèmona amb una suau dolcesa ferventa que arriba a l'ànima. Feu el clar-obscur necessari a la total harmonia de la tragedia i posà amb la bellesa de sa veu una tremolor de perdó damunt la ceguetat d'*Otello*.

AL GOVERN CIVIL DE BARCELONA

En Suárez Inclán.—Haurà de fer l'obsequi de retirar-se.
En Matos.—Caia, home!... Si tot just estava a les olivetes!...

El paper de Yago—molt reduït en l'arreglo estrenat—fou encarregat al jove actor senyor París. Demostrà aquest entendre completament el caràcter perfidiós i subtil del personatge i això mereix un encoratjament. Se portà en París magníficament.

S'havia dit que aquest paper l'interpretaria en Montero. Es una llàstima que no hagi sigut aixís. Perque (sense molestar al senyor París, quin elogi queda fet) en Montero hauria sens dubte creat un Yago original i personalíssim.

La presentació esplèndida i encertadíssima, de una gran bellesa. Unes il·lustracions musicals que s'hi han afegides molt hermoses i justes.

De la nova adaptació, obra dels senyors Jordá i Carrión, queda

poc espai per a parlar-ne. Sigui dit a corre cuita que és molt acurada però, que hi han algunes modificacions que més perjudiquen la tragedia, que altra cosa.

Entre altres, enumerem aquestes: La supressió total del personatge Blanca, la cortisana (que fa més difícil i obscura la trama del mocador) la transposició de la escena que en aquesta adaptació acaba el segon acte i que, a dreta llei correspon al tercer, després que ha sigut Cassió qui ha implorat la intercessió de Desdèmona (com se veu importantíssima per a la situació espiritual de Desdèmona en la tragedia) les reduccions considerables del darrer acte i les del paper de Yago.

Per lo demás, l'estil és digne de la ploma dels dos meritíssims escriptors.

L'èxit fou gran. En Borrás fou ovacionat amb entusiasme. El públic demanà l'autor. El senyor Shakespeare naturalment no's presentà a escena. Se veu que era molt modest.

Afortunadament, sempre hi ha qui està en tot.

FARFARELLO

Vàrem assistir a l'estrena de *El curt de geni*, al «Español». El públic respongué a la crida omplint el teatre, a pesar de haver-hi tres o quatre acontèiments més, d'importancia, aquella nit.

A dir veritat ens estranya l'èxit extraordinari que la tal obra pogués tenir a París. Diem això perquè el defecte no és del traductor, sinó del llibre original. Allò no és vodevill en el sentit de fina sicalipsis o de gracia verda com molts d'altres que havem aplaudit. Allò és un sainet grotesc amb molta barra i molta poca solta, àdhuc amb certs detalls de mal gust. ¿Què'n direm, sinó, d'una obra quina situació còmica per excel·lencia és l'actitut descomposta d'un senyor que tot so-

vint ha d'anar al W. C. perquè té mal de ventre de resultes d'haver menjat caragols? Oh, l'espiritualitat dels francesos!...

Si *El curt de geni* fós original d'un autor català, creiem que la crítica, a hores d'ara ja li hauria demanat el cap.

Els actors s'hi esmeraren de debò, sobressortint la Jordi, l'Alfonso i en Font.

—En el teatre «Círculo de Sans» tingué lloc diumenge a la tarda una esplèndida representació de *L'Arlesiana*, d'en Daudet, amb il·lustracions musicals d'en Bizet. Hi hagué aplaudiments per a tothom i en especial pels senyors Claramunt, Adrià, Drets i les senyores Verdier i Ferrándiz.

Acabà la festa amb una sessió musical, tocant-se per l'orquestra tres celebrades composicions dirigides per l'expert mestre Altisent.

Per fi comença a veure-s'hi clar en el Campionat de football (1.ª categoria). El *Barce'ona* quasibé pot afirmar-se que enguany se l'emporta. Té set partits jugats i tots set guanyats d'una manera esplèndida. Sols li'n manca un: amb l'*Español*, però gairebé assegurariem que'l guanyarà.

Fet aquest preàmbul o lo que siga, passem a ressenyar bonament el partit *Barcelona-Sabadell*, celebrat el diumenge passat.

Tarde regular. Vent bastant molestós per a nosaltres (el *pueblo soberano*), pels jugadors i per a la pilota, que va a tot arreu menys allà on volen. *Referée*: Aguirreche de l'*Uni*, molt caio amb aquella americana de punt de 3 peles i mitja. Concurrencia immensa com no'ns l'esperavem, la major part dreta car en el camp de l'*España* (lloc del partit) no hi ha cadires ni bancs. I doncs ¿què hem de fer, senyor *Quimeno*?

Comença el match. Juguen els barcelonistes a favor del vent i ne treuen un gran partit. Marquen tres *goals*: dos l'Alcántara i un en Bau, i sense res més de particular que unes arrencades dels de la terra dels panyos, que no donen cap resultat (les arrencades, no els panyos), s'acaba la primera part.

I vé la segona. En aquesta ens han promés els sabadellencs que faràn la *tinyeta* al *Barcelona*. Però no obstant i afavorir-los el vent, la sort o lo que siga no'ls afavoreix pas, i en lloc de marcar ells cap tanto, són els barcelonins que'ls ne marquen dos més, davant la consternació de tota la colla de públic de Sabadell que presència la derrota.

Amb el resultat de 5 a 0 a favor del *Barcelona*, s'acaba el partit amb acompanyament d'aplaudiments per als jugadors blau-grana, qual *team* que ha jugat colossalment estava aixís constituït:

Brú, Reguera, Massana (S.), Torralba, Massana (A.), Baonza, Viñals, Bau, Mallorquí, Alcántara i Peris.

—Al camp del *Barcelona* s'ho feren l'*Español* i l'*Avenç*, guanyant, és clar!, el primer per set goals a zero.

—Al camp del *Sabadell* juguen també l'*España* i l'*Uni*, guanyant els primers per 1 a 0. La veritat és que aquests del *España* sempre només ne fan un o dos. Això no fa!

Els estudiants protestaren del resultat. Mal fet! El protestar és ofici dels que perden. I val més no perdre que protestar. Entesos?

—Després d'aquests resultats el campionat queda aixís:

	P. J.	P. G.	P. P.	P. E.	PUNTS
<i>Barcelona</i>	7	7	0	0	14
<i>Sabadell</i>	7	5	2	0	10
<i>España</i>	6	5	1	0	10
<i>Espanyol</i>	5	5	0	0	10
<i>Universitary</i>	7	2	4	1	5
<i>Atlètic</i>	5	1	3	1	3
<i>Badalona</i>	5	1	4	0	2

L'*Inter* i l'*Avenç* ja no'ls comptem, perquè ja quasi són al *calaix*.

—Anem al pedestrisme i diguem que diumenge al matí en Prat, el cèlebre vaquer, ens sorprengué amb una de llurs grans proeses.

Un corredor mallorquí, en Gost, que l'havia vençut a la *Illa de la Calma*, el retà de nou i corregeren tots dos el camp del *Barcelona F. C.*, donant 42 voltes al mateix, que Déu n'hi dò!

Però en Prat arribà primer, realitzant el recorregut en 34 m. 44 s., mentres en Gost empleava 34 m. 50 s.

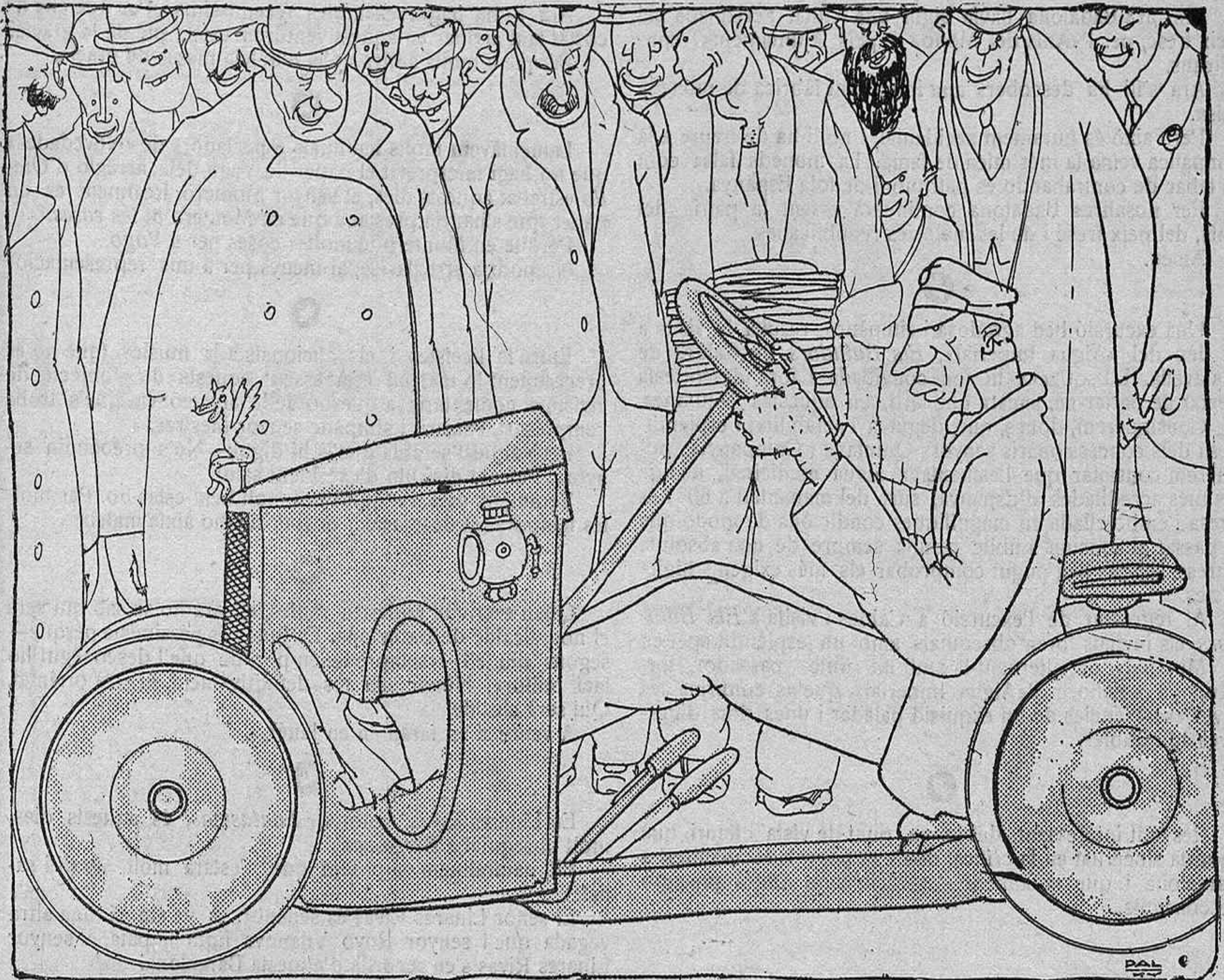
Molt bé, noi!

—Al mar, oh el mar! (que deia aquell) hi hagué regates,

CRITICONA

—Amb aquestes elegancies mal sab una bé del cert si això són senyors de moda o bé tocats del bolet.

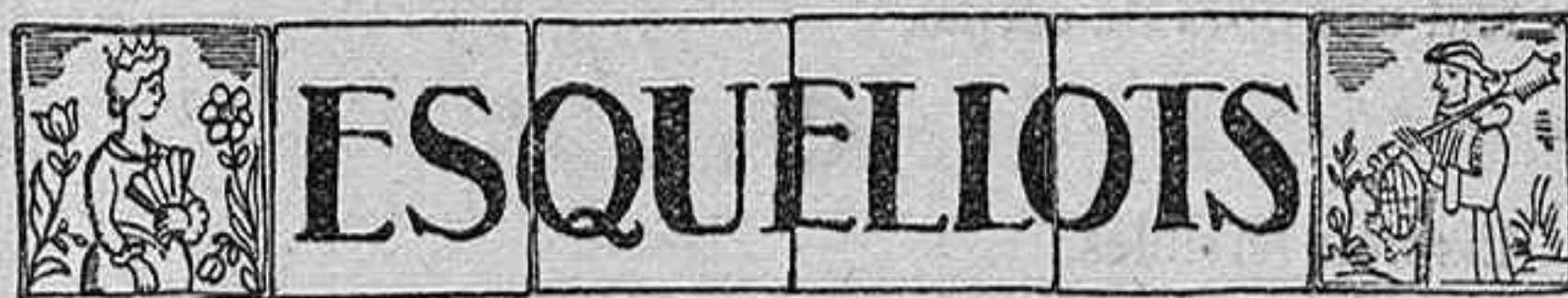
—Sembla mentida, com se va simplificant això de l'automobilisme.
—Ja ho pot dir!... Tinc fè que aviat els veurem córrer de quatre potes.

cómo no? Regates de rem que guanyà la iola *Alfonso XIII* altra vegada, amb els alemanys, maleitsiga! I regates de vela que guanyà la *Dragonera*, tots dos del R. C. Marítim. Apa, golafres!

—Al passeig de Gracia curses a peu per la família de casa, vui dir, per la Casa de Família. I al Velòdrom cursa de les tres hores amb les consegüents voltes fins a mareixar-se; se revelà un ciclista nou: en Regnier.

Apa!

HIP

La comissió municipal que anà a Madrid per a gestionar assumptes de Barcelona, ha hagut de tornar amb les mans a la butxaca i la qua entre les cames.

Naturalment, en Dato, al veure'ls devia dir:

—Ah, vostès estan de *crisis*?... Doncs nosaltres també. La comissió ha acordat tornar a Madrid dintre pocs dies; i ben fet que farà.

No hi ha res que il·lustri tant com els viatges.

La *Banda Municipal* ha donat un concert extraordinari a Belles Arts.

L'objecte era demostrar els progressos que han fet els musics desde que'l nostre Lamote se'n cuida de debò.

Com que'l tal concert no era públic, no hi poguerem assistir. Però vaja, quasi bé podem avençar, sense por d'errar-nos, que'ls professors en aquella audició varen fer molt *soroll*. Sobre tot el del bombo.

El senyor Matos s'ha vist obligat a deixar la vara de governador civil quan encara no feia un mes que la disfrutava. Al arrencar el tren, de regrés cap a Madrid, va dir que se'n enduia molts bons records de Barcelona.

Vaja, home, no sigui exagerat!

Si no ha tingut temps d'endur-se'n res!

Amb motiu del canvi de Govern, el senyor Martínez Domingo ha dimitit.

I, naturalment, el gran Pic ha passat a ocupar altre cop la cadira presidencial del Municipi.

Ell interí i accidental, però impertèrrit.

Ja ho deia un de la Casa, l'altre dia:—Aquí els accidentals són els de Real Ordre; quan menys són els que sofreixen més accidents.

Fins ara Badalona havia sigut una ciutat acreditada pel peix fresc, per l'«Anís del Mono» i pels Ajuntaments republicans.

Ara s'hi ha descobert una important fàbrica de moneda falsa.

Però això és purament accidental; i no li ha de treure a la simpàtica veïna la més mica de fama. La moneda falsa com el tabac de contrabando és patrimoni de tota Espanya.

Per nosaltres Badalona continuarà essent la patria del anís, del peix fresc i de les majories republicanes.

Amén.

Una excursió ben agradable i simpàtica resultà la visita a la deù del «Aigua Imperial», *Els Bullidors*, de Caldes de Malavella. L'ESQUELLA hi fou convidada i fóra descortesia deixar de parlar-ne, encara que tard, en aquestes columnes.

Consignarem, doncs, que, degut a l'amabilitat i esplendidesa dels concessionaris senyors Quintana i Companyia, poguerem constatar que l'esmentada aigua medicinal, una de les més acreditades d'Espanya, surt del manantial a 60° i és presa i embotellada en magnífiques condicions de modo que al passar al consum públic resulta sempre de una absoluta puresa, segons han pogut comprobar els més exigents higienistes.

Al regressar de l'excursió a Caldes i visita a *Els Bullidors*, els invitats foren obsequiats amb un esplèndid àpet en el «Mundial», on, alternant-la amb un «tinto» passador, tornarem a assaborir l'«Aigua Imperial» que'ns confirmà les seves excel·lències de un exquisid paladar i unes dots digestives admirables.

Res tant interessant, desde un punt de vista literari, que aquesta sinceritat en la crítica, que's va posant de manifest a Barcelona i que igualment s'exerceix amb amics que amb desconeguts.

PARTICIPACIONS

—L'Ernest diu que si li deixo posar un duro em tocarà la grossa.

—Ai, tan-de-bò de Déu!...

Ara hi ha hagut exemples recentíssims. ¿Per què ens ha costat tant arribar en aquest venturós estat, ple de la gracia? Perque a molts amics no'ls n'hi feia massa de gracia.

Lamentàvem molts habituals espectadors de «Novedades» que no hagi interpretat el paper de Yago del... arreglo d'*Otello* estrenat aquests dies, el senyor Montero. Realment és un paper que s'hauria prestat a que en Montero hi fes coses.

Perque en Montero té moltes coses per a Yago.

No podria arreglar-se, al menys per a una representació?

Entre'ls liceïstes i els aficionats a la musica (que no és precisament lo mateix) està essent aquests dies objecte de vivíssims comentaris la qüestió de la situació en que's troba l'empresari, l'aixerit i simpàtic senyor Mestres.

Però aquest sembla que'ls hi digui:—No's preocupin senyors. Per ara disfruto d'excel·lent salut.

Verament, està tranquil i pot molt ben estar-ho. Per moltes temporades desitjaríem poguer dir-ho aixís mateix.

Quan escrivim aquestes ratlles, encara no se sab qui serà el nou alcalde de Barcelona. En Junoy és pessimista perque—segons diu ell—«sempre tenen por de que'l desconegut ho faci millor». Ningú sab res definitivament, ni està orientat. Qui serà alcalde!

A veure si en faràn an en Jané?

En Linares Rivas, autor de *Fantasmas*, és aquests dies, molt obsequiat a Barcelona.

Ell, naturalment, suposem que n'estarà molt agrait i satisfet.

El senyor Linares Rivas és senador. A veïam si una altra vegada que'l senyor Royo Vilanova fiqui la pata, el senyor Linares Rivas s'en recorda d'aquesta Barcelona.

Pensi que hi vé a estrenar molts drames i no'l maltractem.

Ha estat una bona pensada, la dels senyors Pagés i Rocafort, propietaris de la antiga casa «Massana» del carrer de Fernando.

La d'encarregar-se de fer a mans dels presoners de guerra tota mena d'obsequis de Nadal i de Cap-d'any que's adquireixin a la seva botiga.

¿Vostès tenen un parent o un amic en els camps de concentració de França, d'Alemanya, del país bel·ligerant que's vulgui, i volen fer-li un present de turrons, de fruita, de pastes de qualsevol altre lleminadura? Ho encarreguen a l'esmentat establiment i allí es cuiden d'enviar-ho molt ben acondicionat i franc de ports, amb la seguretat de que'l obsequi arribarà a mans del destinatari.

Vegin doncs, si no és una pensada això de fer negoci... tot fent una obra de caritat.

Els nois terribles.

—¿Que'm pot castigar, papà, el mestre, per una cosa que jo no he fet?

—Si tu no ho has feta ¿com t'ha de castigar?

—Doncs mira, m'ha castigat perquè no he fet... els problemes d'aritmètica.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2
TELÉFONO 4115

A tot arreu es ven

L'ALMANAC
DE
LA CAMPANA DE GRACIA
PER A L'ANY 1916

Preu: **DOS RALS**

ALBERT LLANAS

Reglas gramaticales ilustradas	Pesetas 1'
Un adulterio en juicio oral	» 0'50
Pensaments en vers	» 0'50

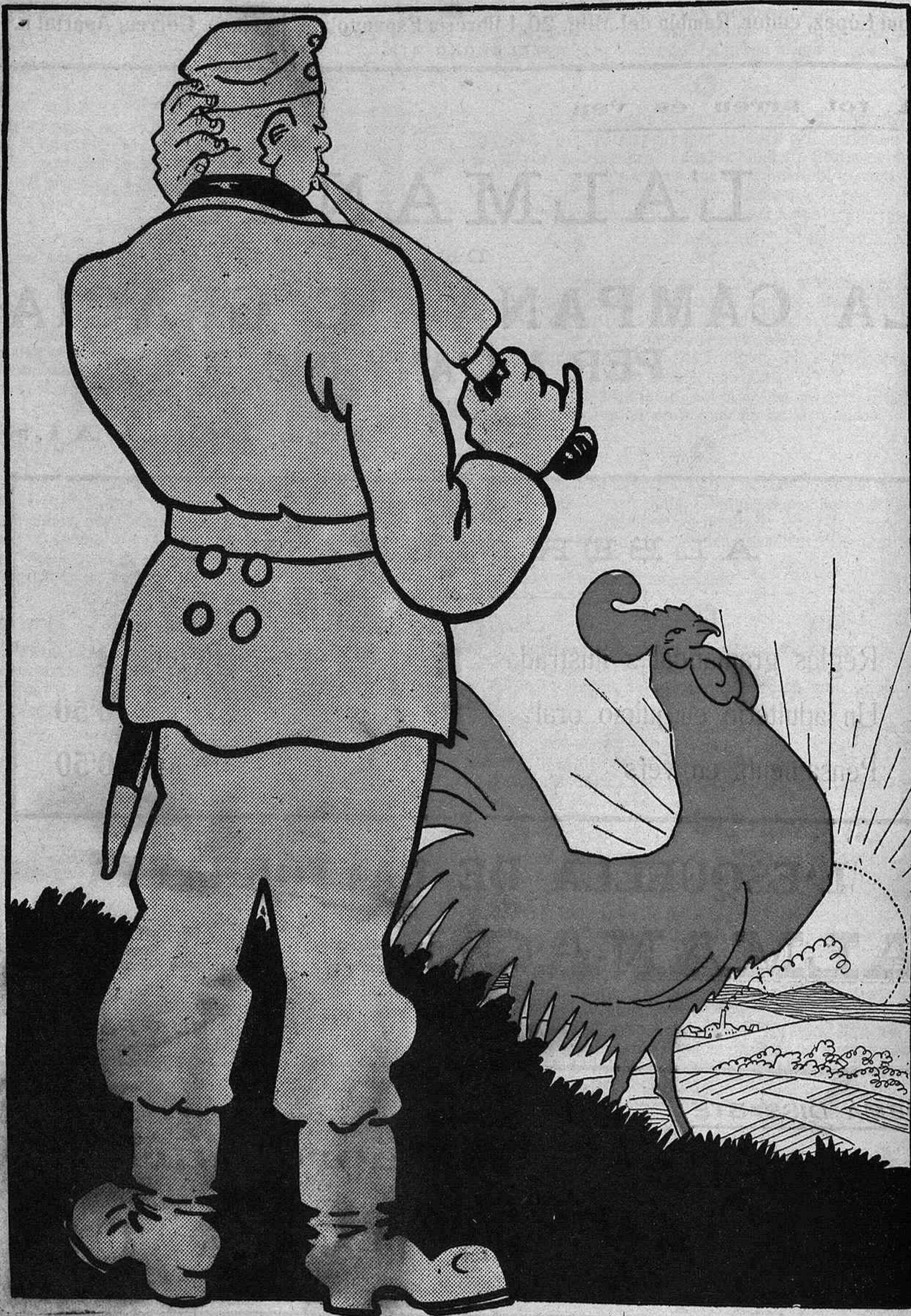
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA
ALMANAC per a 1916

PREU: **UNA PESSETA**

DEMÀ DISSABTE

Número extraordinari
DE
LA CAMPANA DE GRACIA
VUIT PLANES 10 CÉNTIMS

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

DAVANT DEL GALL FRANCÉS

L'alemany. — Estic veient que me l'hauré de pintar,
com l'any passat.